

ชื่อสมุนไพร พังคิ

ชื่ออื่น พังคิ ปังคิ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Croton crassifolius* Giesel.

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูงประมาณ 20-40 เซนติเมตร มีรากขนาดใหญ่ใต้ดิน เปลือกกรากหลุดออกง่าย มีกลิ่นหอม ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปวงรีหรือรูปไข่แกมรูปหอก กว้าง 3-5 เซนติเมตร ยาว 6-10 เซนติเมตร โคนใบมน ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ หรือมีฟันเลื่อยเล็กน้อย ผิวใบมีขน ใบหนา แผ่นใบสากคาย ก้านใบยาว 2-3 เซนติเมตร ก้านใบและดอกห่อมีขนปกคลุมทั้งต้น ดอกออกเป็นช่อ ออกที่ปลายกิ่งหรือยอด ดอกแยกเพศ อยู่ในช่อดอกเดียวกัน กลีบดอกสีขาวนวล หรือสีเหลืองอ่อน ดอกขนาดเล็ก ดอกตัวผู้มักอยู่ช่วงบนของช่อดอก ดอกตัวเมียมักอยู่ด้านล่าง กลีบดอก และกลีบเลี้ยง อย่างละ 5 กลีบ ลักษณะเป็นเส้นแบบกลมเรียว ดอกเพศผู้ขนาด 8 มิลลิเมตร ขอบกลีบมีขนนุ่ม เกสรผู้จำนวน 15-25 อัน เกสรเพศเมีย 3 อัน ดอกเพศเมีย คล้ายดอกเพศผู้ แต่กลีบดอกจะสั้นกว่า ก้านชูเกสรยาวเรียว ปลายแยกเป็น 2 แฉก รังไข่มีขนปกคลุมแน่น ผลแห้ง แตกได้ รูปทรงกลม ขนาด 1 เซนติเมตร มี 3 พู ปกคลุมด้วยขนสีสนิมเหล็กหนาแน่น เมล็ดกลมแกมรี กว้าง 3-4 มิลลิเมตร ยาว 7-8 มิลลิเมตร

การกระจายพันธุ์

พบตามป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 300-400 เมตร ออกดอกและติดผลช่วงเดือน พฤษภาคมถึงกรกฎาคม

ลักษณะวิสัย

ใบ

ดอกเพศเมีย

ดอกเพศผู้

ผล

สรรพคุณ

หมอยาพื้นบ้านจังหวัดอุบลราชธานี ใช้ ราก ต้มน้ำดื่ม หรือฝนทา แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ในเด็ก หรือตำประคบ แก้ปวด

ตำรายาไทย ใช้ ราก ซึ่งมีรสเผ็ด ชื่น เย็นเล็กน้อย และมีกลิ่นหอม แก้ท้องขึ้น ปวดแน่นท้อง หรือใช้ภายนอกโดยฝนกับน้ำปูนใส ผสมกับมหาหิงค์และการบูรทาท้องเด็กอ่อน ทำให้ผายลม แก้ท้องอืดเฟ้อ แก้ปวดท้อง ราก ผสมกับรากสองฟ้าดวง ต้มน้ำดื่ม แก้จุกเสียด แก้ท้องอืด ผสมกับสมุนไพรรักษาอื่นอีก 34 ชนิด ต้มน้ำดื่ม แก้ไข้

ตำรายาสุมุนไพรรไทย-จีน ใช้ ราก รสเผ็ดขม เป็นยาร้อนเล็กน้อย เป็นยาทะลวงลมปราณ ช่วยคลายเส้นเอ็น และทำให้การไหลเวียนของเลือดดีขึ้น ขับลมขึ้น ใช้รักษาโรคไขข้ออักเสบเนื่องจากลมชื้น เกาะติด แก้ปวด เช่น ปวดหลัง ปวดเอว ปวดแขนขา แก้ฟกช้ำดำเขียว แก้อาการท้องอืดเฟ้อ จุกเสียด แน่นหน้าอก แก้ปวดกระเพาะ ปวดท้องน้อย